

výročí 100 let Československa

(sběr 21. září – 1. října 2018)

MEDIAN

zpracováno pro

Česká televize

metodika výzkumu

velikost vzorku	1 038 respondentů ve věku 18 nebo více let
termín dotazování	21. září – 1. října 2018
metoda sběru dat	kombinace telefonického dotazování (CATI) a osobních rozhovorů (CAPI) v poměru 70:30
výběr respondentů	kombinace náhodného a kvótního výběru
reprezentativita	výzkum je reprezentativní pro populaci ČR 18 nebo více let podle: • základních sociodemografických proměnných (pohlaví, věku, kraje, velikosti obce a vzdělání) • volebního chování ve volbách do PSP ČR 2017 (dovážení dat)
realizátor a zadavatel	nezávislý výzkum realizuje společnost MEDIAN, s.r.o. (člen SIMAR) pro Českou televizi
statistická chyba	náhodná statistická odchylka činí +/- 1,5 procentního bodu u postojů, které zastává 5 % respondentů až +/- 3,5 procentních bodů u postojů, které zastává 50 % respondentů

struktura vzorku

pohlaví

muž	49 %
žena	51 %

věková skupina

18–29 let	16 %
30–39 let	18 %
40–49 let	19 %
50–59 let	15 %
60–69 let	16 %
70 nebo více let	16 %

vzdělání

základní	11 %
vyučen(a) / střední škola bez maturity	35 %
středoškolské s maturitou	36 %
vysokoškolské	18 %

velikost místa bydliště

do 999 obyvatel	17 %
1 000–4 999 obyvatel	21 %
5 000–19 999 obyvatel	19 %
20 000–99 999 obyvatel	21 %
100 000 nebo více obyvatel	22 %

region

Praha	12 %
Středočeský	12 %
Jihočeský	6 %
Plzeňský	6 %
Karlovarský	3 %
Ústecký	8 %
Liberecký	4 %
Královéhradecký	5 %
Pardubický	5 %
Vysočina	5 %
Jihomoravský	11 %
Olomoucký	6 %
Zlínský	6 %
Moravskoslezský	11 %

historické etapy Československa a Česka

---

obecné a osobní hodnocení etap historie Československa a Česka – komentář

Nejlépe hodnocenou etapou historie Československa/Česka je z obecného historického hlediska první republika (v součtu hodnocena pozitivně ze 72 %) následována obdobím transformace po roce 1989 a současností (70 %). Mezi dobí vyplněné převážně autoritářskými či okupačními vládami je hodnoceno převážně negativně, přičemž nejlepší z něj podle respondentů byla šedesátá léta a pražské jaro (51 % hodnotí pozitivně). Ostatní historické etapy 20. století jsou hodnoceny negativně – přičemž nejhůře období okolo 2. světové války a 50. let.

U některých období je ale významný rozdíl v hodnocení z obecného historického hlediska a ze subjektivní perspektivy kvality života – tedy z hlediska představy, jak se v dané době „žilo lidem jako jste Vy“ (respondent). Například první republiku si jako dobrou pro život představuje jen 55 % respondentů – tedy výrazně méně, než zastoupení respondentů, kteří ji hodnotí pozitivně historicky. Ze subjektivního hlediska jsou tak nejlepší obě polistopadová období (kladně je hodnotí tři čtvrtiny respondentů). Naopak roky normalizace 1970–1989 jsou z hlediska subjektivní perspektivy hodnoceny lépe než historicky – 42 % lidí odpovídá, že lidem, jako jsou oni, se žilo dobře. Ačkoli v historickém chápání, které zohledňuje i omezení svobody dopadající na jiné společenské skupiny, toto období vidí jako pozitivní jen 30 % lidí.

Velké rozdíly při obecném hodnocení jednotlivých etap panují z hlediska generací. Dané období hodnotí nejlépe vždy ta generace, která k němu má historicky nejbližší vztah – obvykle je to pak ta, která během něj byla na vrcholu produktivních sil. Například období transformace (1989–2003) hodnotí nejlépe lidé ve věku 40–49 let (pozitivní podle 76 %), šedesátá léta a pražské jaro vidí pozitivně historicky drtivá většina generace nad 60 let (72 %) a padesátá léta komunismu pak část generace ve věku 70 a více let (26 %).

Generační pohled hraje ještě významnější roli při subjektivním hodnocení kvality života – například normalizaci jako dobré období pro vlastní život vnímají nejlépe lidé ve věku 60–69 let (57 %), kteří v ní byli na vrcholu pracovních sil. Ačkoli jen menšina této generace hodnotí toto období pozitivně historicky.

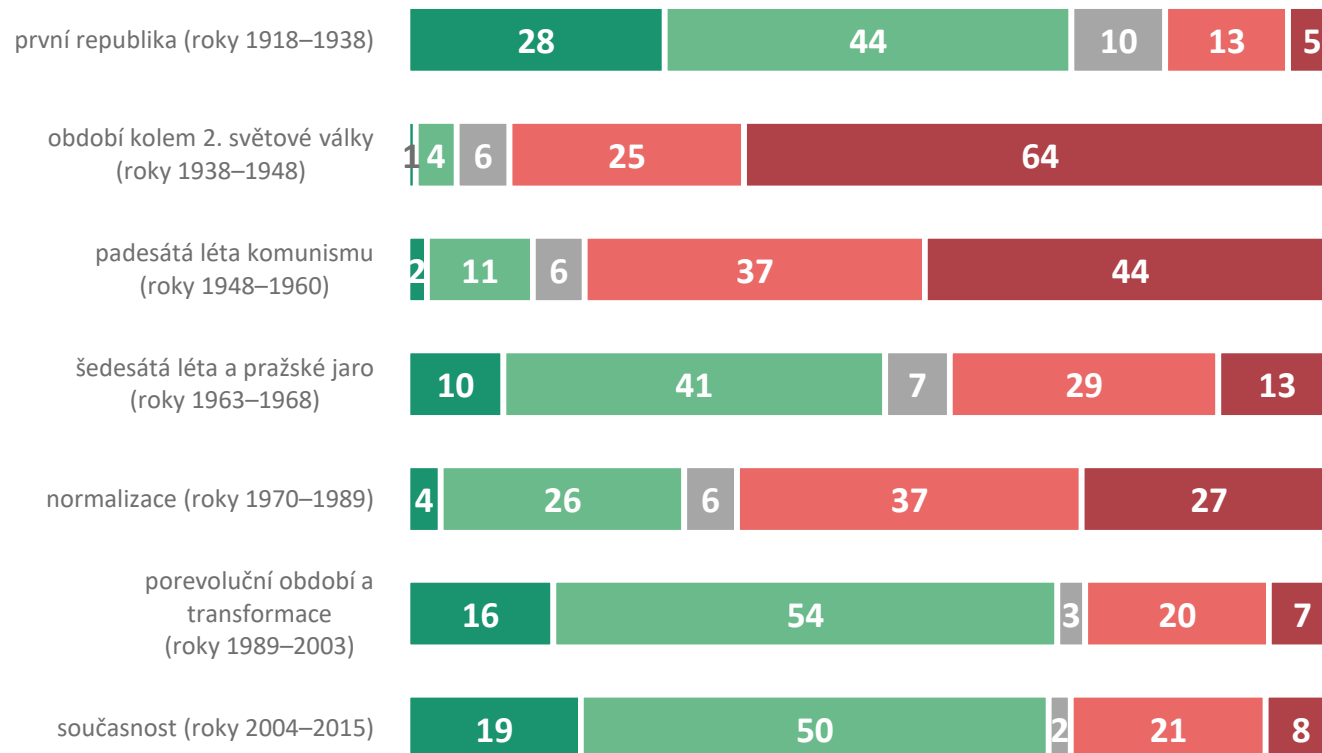
Dalším výrazně dělícím faktorem jsou volební preference, kdy voliči KSČM pozitivně historicky hodnotí období normalizace (68 %) a padesátá léta (45 %) a kladný vztah naopak nemají k transformaci (28 %) a současnosti (37 %). Spíše negativně porevoluční vývoj vnímají také voliči SPD (celé období hodnotí pozitivně 41 % z nich). Vztah voličů ANO k porevoluční historii je převážně pozitivní (cca 70 %), ačkoli oproti voličům středopravých a liberálních stran chladnější a méně odsuzují komunistické etapy. Zajímavé je, že voliči „nových stran“ ANO a SPD jsou k porevolučním obdobím skeptičtější z hlediska celkového historického hodnocení, než z perspektivy kvality vlastního života. Jejich skepse tedy zřejmě vyjadřuje i obecně negativnější postoje k porevoluční společnosti v oblasti politiky, korupce, hodnot společnosti, vymahatelnosti práva apod.

V hodnocení historie se velmi liší voliči Jiřího Drahoše a Miloše Zemana z druhého kola prezidentské volby. Drahošovi voliči mají výrazně pozitivnější sentiment k první republice a pozitivněji hodnotí současnost. Voliči Zemana jsou ve vztahu k těmto obdobím vlažnější a část z nich pozitivně hodnotí normalizaci (38 %) a zejména říkají, že lidem jako jsou oni, se za 60. lete komunismu i za normalizace žilo dobře (cca 54 %).

obecné a osobní hodnocení etap historie Československa a Česka – grafy

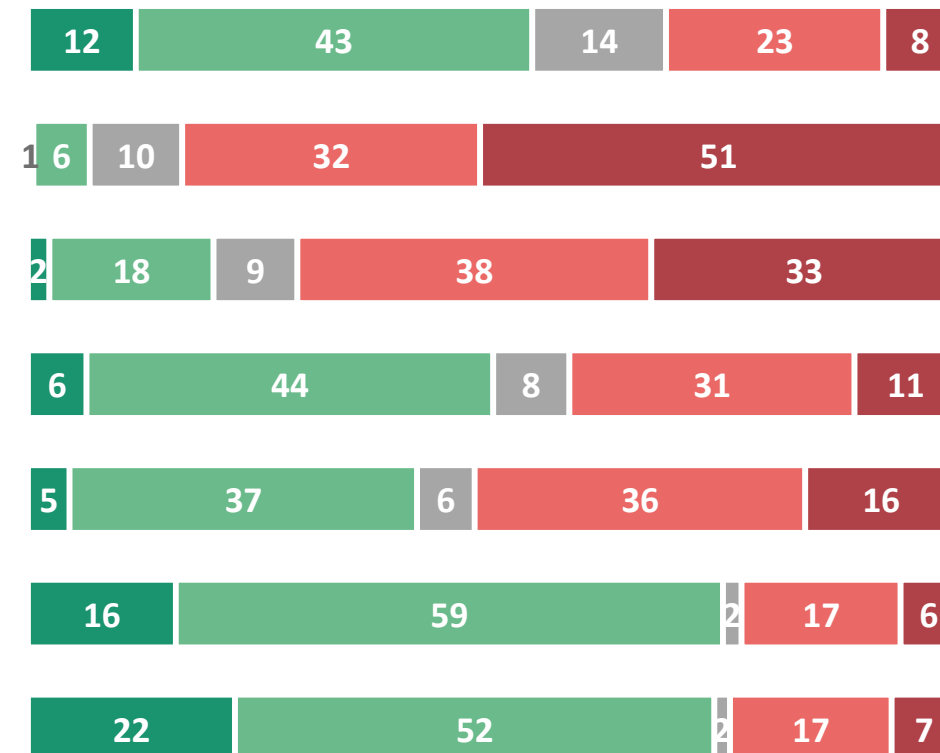
Jaká etapa to byla pro Československo/Česko?

■ rozhodně pozitivní
 ■ spíše pozitivní
 ■ nevím, nedovedu posoudit
 ■ spíše negativní
 ■ rozhodně negativní

Jak se v té době dařilo lidem jako jste Vy?

■ rozhodně dobře
 ■ spíše dobře
 ■ nevím, nedovedu posoudit
 ■ spíše špatně
 ■ rozhodně špatně

A01. Do jaké míry podle Vás byla tato etapa pro Československo či Česko celkově pozitivní, nebo negativní? / A02. Nakolik dobře, nebo špatně se v této etapě podle Vás dařilo lidem jako jste Vy?

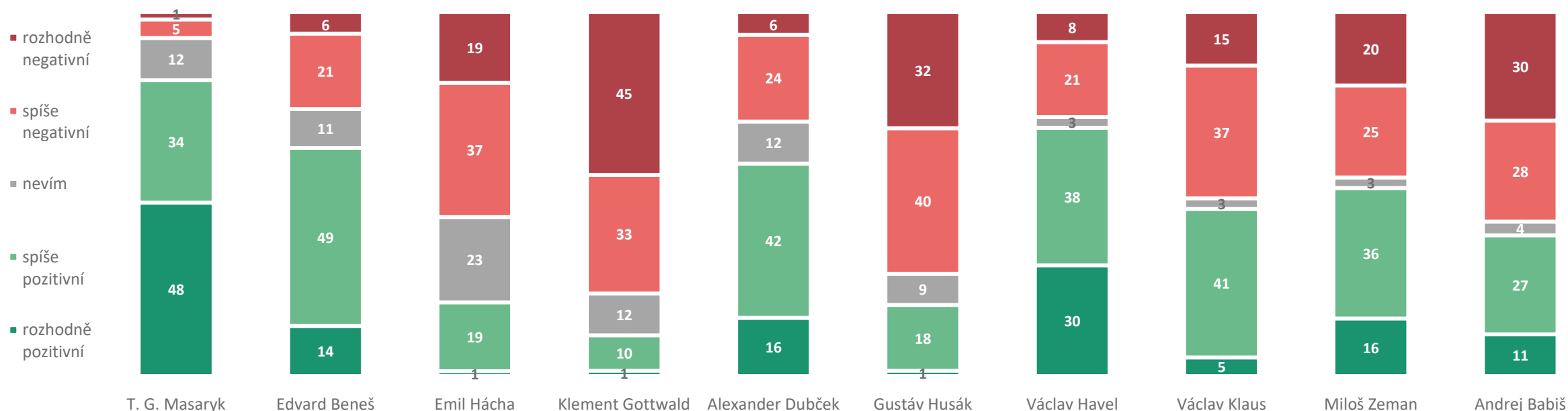
N = 1038, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí

historické osobnosti Československa a Česka

---

hodnocení jednotlivých osobností historie Československa a Česka

Na kladném hodnocení T. G. Masaryka se shoduje celá populace – v součtu nahlížen kladně 82 % respondentů, mezi největší kritiky patří voliči KSČM a SPD, ale i zde ho pozitivně vnímá přes 70 %. Václav Havel je celkově vnímán pozitivně (68 %), ale jeho vnímání se hodně liší mezi voliči SPD a KSČM (23 %) a zbytkem politických stran (70–90 %). Havla vnímá pozitivně mírná většina voličů Miloše Zemana (57 %). Havel je také lépe vnímán ve městech než na venkově. Kladný pohled má veřejnost také na Edvarda Beneše (63 %) a Alexandra Dubčeka (58 %), u nichž si je však málo lidí tímto hodnocením jisto (14–16 %). Znalost i pozitivní hodnocení Beneše i Dubčeka výrazně roste s věkem – v nejstarších generacích je pozitivně hodnotí více než 75 % lidí. Jednoznačně negativními hrdiny našich dějin jsou Klement Gottwald a Gustáv Husák jako proponenti tvrdé linie autoritářského režimu. Výjimkou jsou zde pouze voliči KSČM – ti hodnotí Gottwalda pozitivně ve zhruba ½ případů a Husáka ve 2/3 případů. U aktivních politiků se projevuje polarizující efekt, kdy podobně velké části lidí je hodnotí velmi pozitivně a část velmi negativně – to platí pro Miloše Zemana i Andreje Babiše. Oba dle očekávání pozitivněji hodnotí voliči ANO, KSČM a ČSSD. Voliči SPD se výrazně liší v hodnocení Zemana (pozitivní) a Babiše (negativní).

A03. Nakolik vnímáte tohoto státníka nebo politika pozitivně, nebo negativně?

N v rozpětí 600 až 640, každý respondent hodnotil 6 náhodně vybraných osobností, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí

hodnocení osobnosti T. G. Masaryka

Tomáš Garrigue Masaryk je mezi všemi československými a českými politiky hodnocen nejpozitivněji. Lidé, kteří jej hodnotili pozitivně, mezi jeho přednostmi nejčastěji zmiňují zásluhy o samostatnost a rozvoj Československa (40 %).

Dále je oceňována jeho lidskost a blízkost lidu (19 %), politická obratnost (18 %) nebo osobnostní kvality jako charisma, pracovitost a cílevědomost (17 %).

Menšina respondentů (N=39), kteří Masaryka hodnotili negativně, nejčastěji zmiňuje jako jeho záporný rys elitářství a vystupování či zasahování proti dělnictvu.

pohled Čechů na vlastní národní vlastnosti

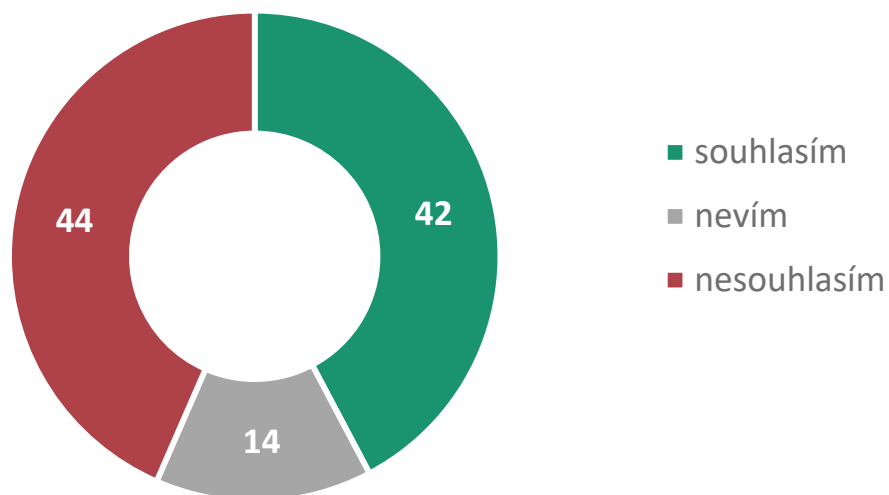
---

rovnostářství Čechů

Jeden z národních mýtů ve veřejném diskursu hovoří o rovnostářství Čechů – tedy o tom, že Češi nadstandardně požadují rovnost příjmů, vyšší zdanění bohatých apod. S tím však souhlasí pouze 42 % respondentů. Pocit, že jsou Češi nadstandardně rovnostářští mají častěji vysokoškoláci a lidé nad 40 let, což naznačuje, že jde o stereotyp s kořeny zejména v porevolučním období a v bohatších částech české společnosti. **Tento stereotyp realitě neodpovídá:** Z dat mezinárodní studie ISSP vyplývá, že si Češi méně než ostatní Evropané přejí zdanění vysokopříjmových spoluobčanů (menší podpora progresivního zdanění). Češi si také podle výzkumu ISSP podprůměrně myslí, že bydlení patří mezi základní lidská práva.

Vnímání stereotypu o Češích

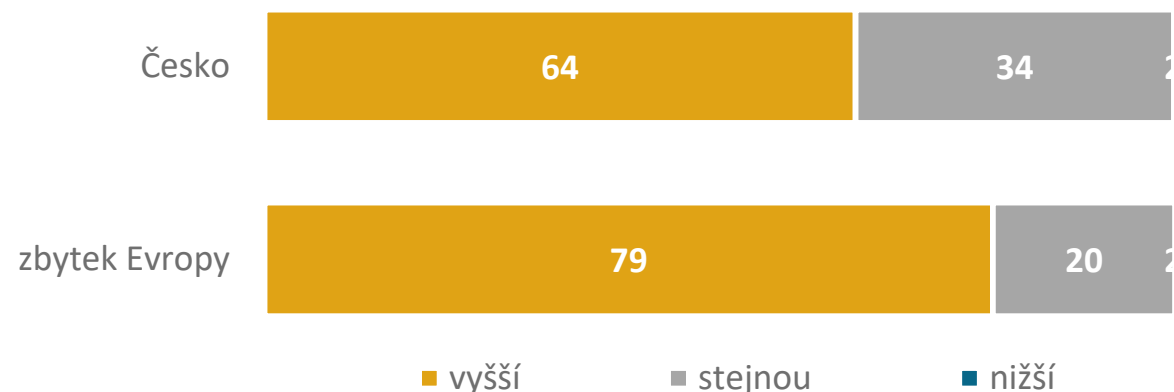
... Češi jsou více rovnostářští než zbytek Evropy?

C01. Souhlasíte s tím, že oproti ostatním národům Evropy Češi...
N = 1038, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí

Realita – mezinárodní šetření

Měli by lidé s vysokými příjmy měli na daních platit větší, stejné nebo menší procento z příjmu než lidé s nízkými příjmy?

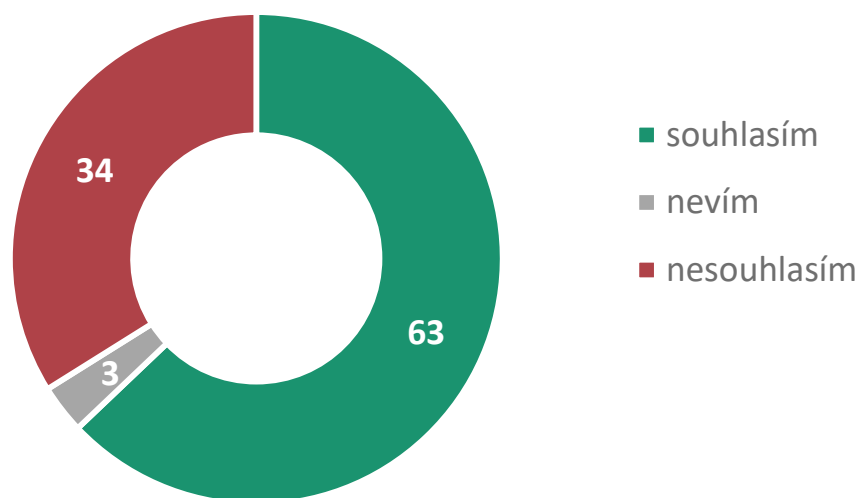
Zdroj dat: ISSP 2009
<http://w.issp.org/data-download/by-year/> - 2009 Social Inequality IV

uzavřenost Čechů vůči cizincům

Postoj, že jsou Češi uzavřenější vůči cizincům, zastávají necelé dvě třetiny respondentů (63 %). Takový názor je sdílen v podstatě napříč společnostmi. **Tento stereotyp realitě do jisté míry odpovídá:** Z dat mezinárodní studie ESS (pokrývá 15 zemí západní i postkomunistické Evropy) vyplývá, že si Češi častěji myslí, že imigranti činí z jejich země horší místo k životu. Ve zbytku Evropy v průměru převládal v roce 2014 opačný pohled.

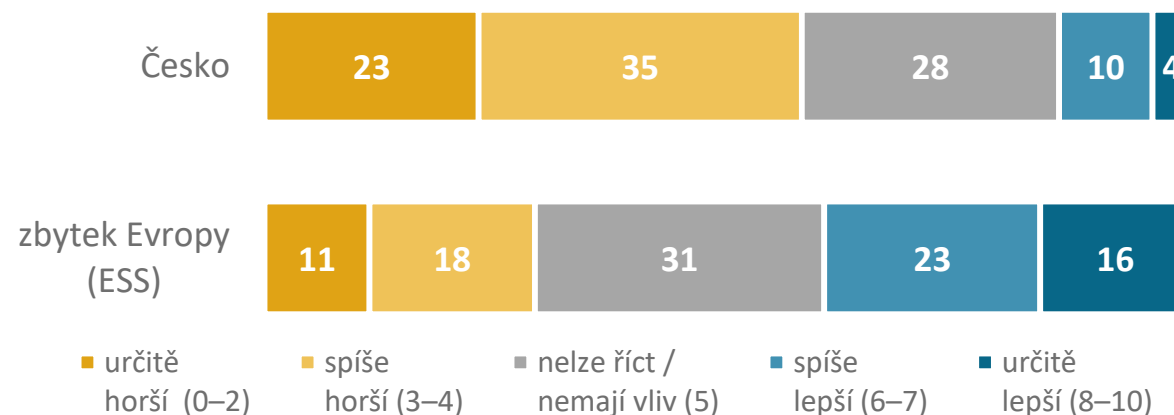
Vnímání stereotypu o Čechách

... Češi jsou uzavření vůči cizincům

Realita – mezinárodní šetření

Činí přistěhovalci z Vaší země lepší, či horší místo k životu? (na škále 0–10)

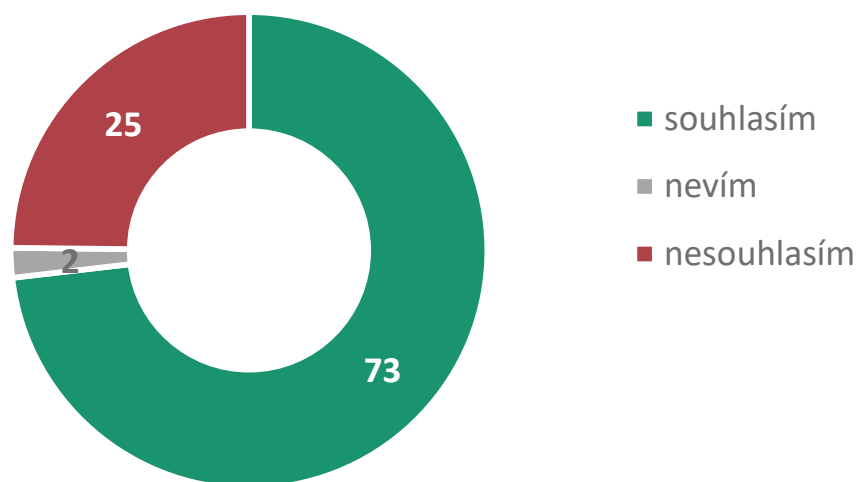

stěžují si Češi na své ekonomické podmínky více než ostatní Evropané

Téměř tři čtvrtiny (73 %) Čechů sami sebe vidí jako příliš si stěžující na své ekonomické podmínky. Tento stereotyp je rovněž silnější mezi staršími respondenty nad 40 let, což může stejně jako u rovnostářství naznačovat, že má kořeny v porevolučním budování politických identit a ideologií, probíhajícími častěji v levo-pravém konfliktu. Častěji ho zastávají voliči pravicových stran (přes 80 %) než stran levice a SPD (cca 65 %). **Tento stereotyp realitě spíše neodpovídá:** Ekonomický stav své domácnosti označuje za velmi špatný menší množství Čechů, než je zastoupení těch, které trpí těžkou příjmovou chudobou. To platí i ve zbytku Evropy – nijak se tedy nevymykáme. Otázkou může být, nakolik je ekonomika domácností častým předmětem „hospodských debat“.

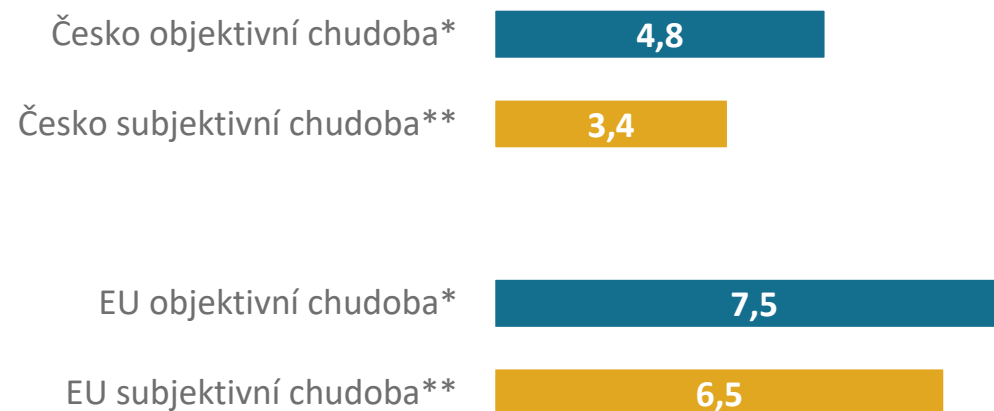
Vnímání stereotypu o Češích

.... Češi si příliš stěžují na svoje ekonomické podmínky.

Realita – mezinárodní šetření

Srovnání úrovně objektivní a subjektivní chudoby.

C01. Souhlasíte s tím, že oproti ostatním národům Evropy Češi...

N = 1038, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí

*míra těžké materiální deprivace, zdroj: Eurostat 2016

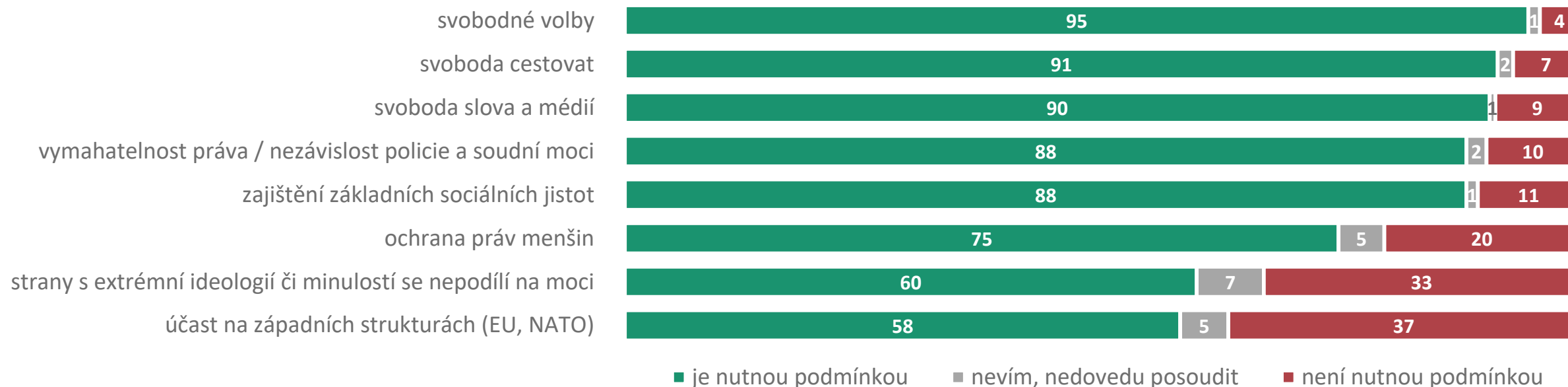
**vnímaná velmi špatná finanční situace domácnosti, zdroj: Eurobarometr 2017

podmínky demokratického režimu

---

nutné podmínky demokracie

Svoboda volby, svoboda slova a médií a svoboda cestování jsou obecně a napříč společnostmi univerzálně přijímané základní předpoklady demokratičnosti režimu. Z generačního hlediska se v souvislosti s podmínkou demokracie liší pohled na důležitost zajištění sociálních jistot (nutnou podmínkou je to pro 83 % nejmladších a pro 95 % nejstarších respondentů) a na podíl extrémistů na moci (72 % u nejmladších oproti jen 48 % u nejstarších). S rostoucím vzděláním pak roste nárok na většinu podmínek kromě účasti na západních strukturách (nezávislé na vzdělání) a zajištění sociálních jistot (zde naopak s rostoucím vzděláním a tedy příjmem klesá). Některé položky se výrazně liší ve vnímání voličů SPD a KSČM – ti významně méně často považují za podmínku demokracie ochranu práv menšin, vyřazení extrémních stran z exekutivy a účast na západních strukturách.

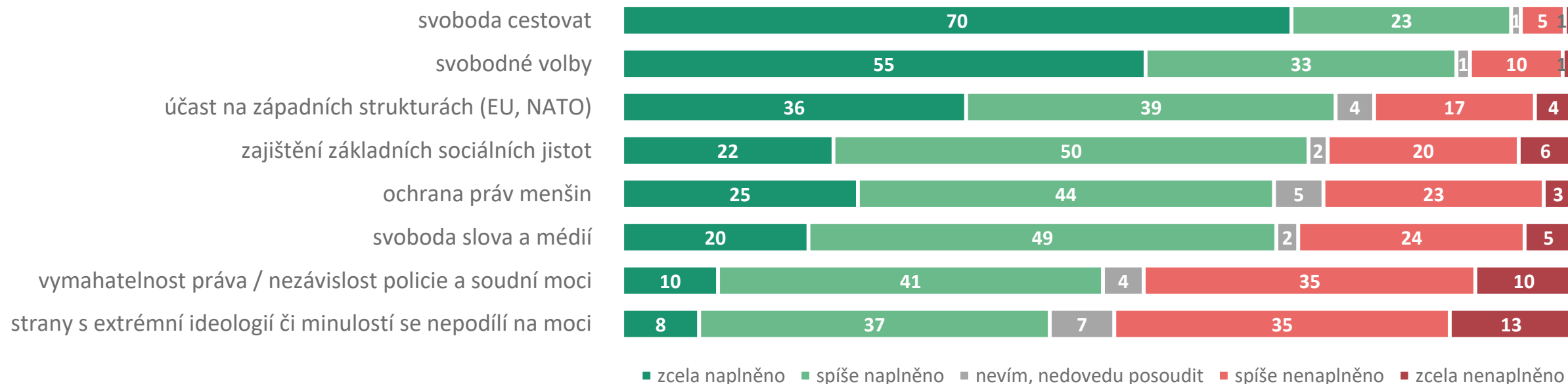

D01. Co pro Vás znamená demokracie – co musí být nutně naplněno, abyste ještě považoval/a režim za demokratický?

N = 1038, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí

naplnění podmínek demokracie v našem současném systému

Z největší míry jsou podle lidí naplněny v současném Česku svoboda cestovat (93 %) a svobodné volby (88 %). Naopak nejméně dosahujeme toho, aby se extremisté nepodíleli na moci (45 %) a aby byla zajištěna vymahatelnost práva a nezávislost soudů a policie (51 %). Většina lidí (69 %) si myslí, že v Česku platí svoboda slova a médií, ale jen 20 % je o tom přesvědčeno. Podobná struktura je přítom u ochrany práv menšin. Omezený pocit vymahatelnosti práva a nejistota respondentů v oblasti svobody slova a médií a ochrany menšin je alarmující zejména proto, že tyto věci drtivá většina lidí považuje za nutné předpoklady demokracie. Vymahatelnost práva a nezávislost policie a soudů není naplněna zejména podle nejstarších respondentů. Největší rozpor panuje v otázce zajištění sociálních jistot, kdy si 87 % vysokoškoláků a jen 63 % lidí bez maturity myslí, že jsou v současném Česku naplněny. Celkově jsou pak k současnému režimu jsou nejskeptičtější lidé bez maturity, voliči SPD a KSČM a ti, kteří k minulým volbám nešli. Lidé s nejvyšším vzděláním (a tedy často i nejlepší ekonomickou pozicí ve společnosti a schopností orientace v ní) mají obecně nejvyšší důvěru v demokracii, s výjimkou extremistů na vládě, kde jsou naopak nejskeptičtější.

D02. Nakolik jsou podle Vás tyto věci naplněny/dodržovány v současném Česku?

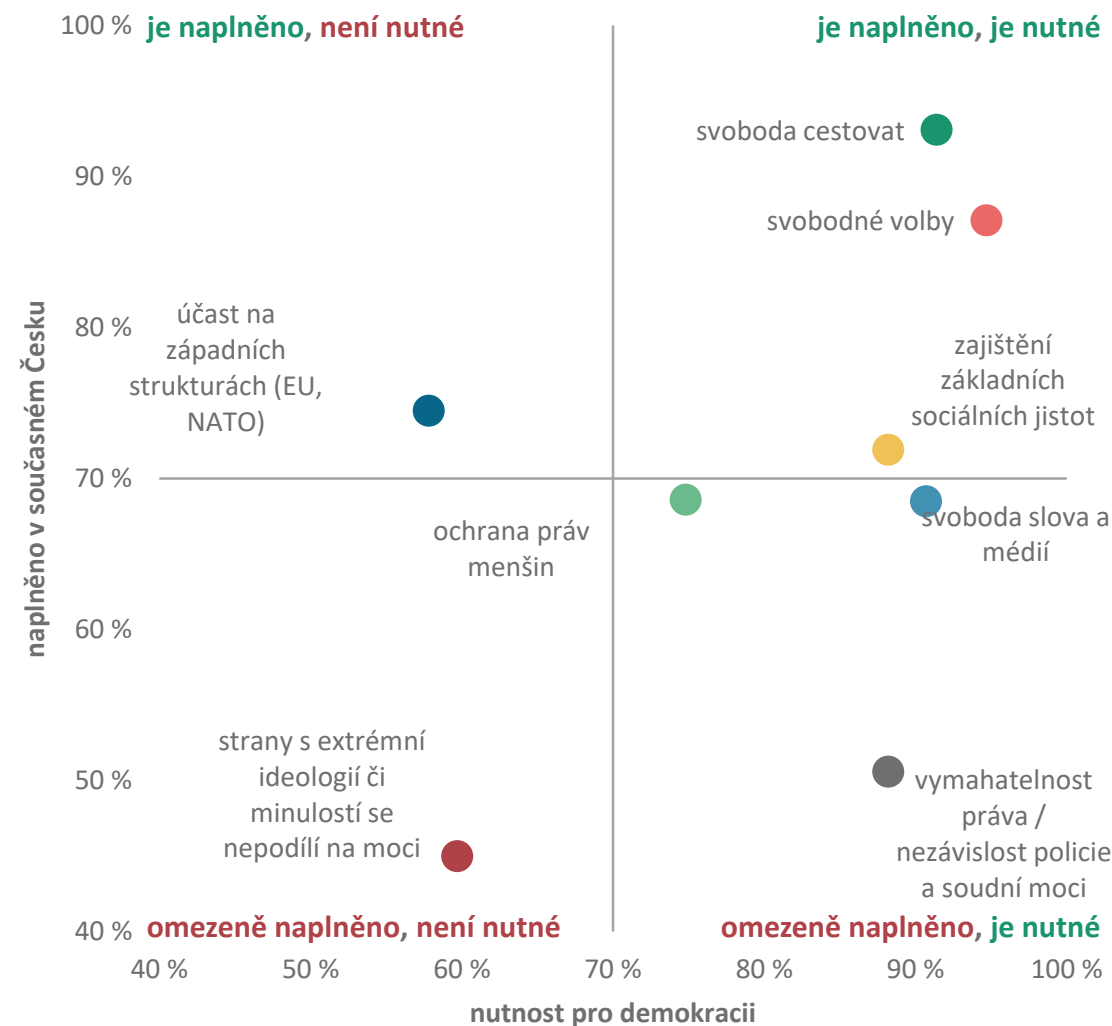
N = 1038, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí, seřazeno podle součtu odpovědí zcela + spíše naplněno

mapa – nutné podmínky demokracie a jejich naplnění v současném Česku

Pouze svobodu cestovat a konání svobodných voleb považují respondenti v současném režimu za nutné a v podstatě zcela naplněné. Zbývající tři z pěti podmínek, které lidé vnímají jako nejpodstatnější předpoklady demokratického systému – tedy zajištění sociálních jistot, svoboda slova a médií a vymahatelnost práva spolu s nezávislostí policie a soudů –, nepřipadají velké části Čechů být zcela naplněny. Zde tedy leží nejvyšší riziko ve vnímání české demokracie a důvěry ve spravedlivý a demokratický stát. Alarmující je zejména pozice vymahatelnosti práva a nezávislosti policie a justice, kde sledujeme největší propast mezi prisuzovanou důležitostí a vnímanou naplněností (velká důležitost, omezená důvěra v naplnění).

Podle respondentů pro demokracii poměrně málo důležitá účast na západních strukturách je zároveň vnímána jako celkem vysoce naplněná. Nenaplněná ale méně podstatná podmínka podle respondentů je pak také vyřazení extrémních stran z podílu na moci.

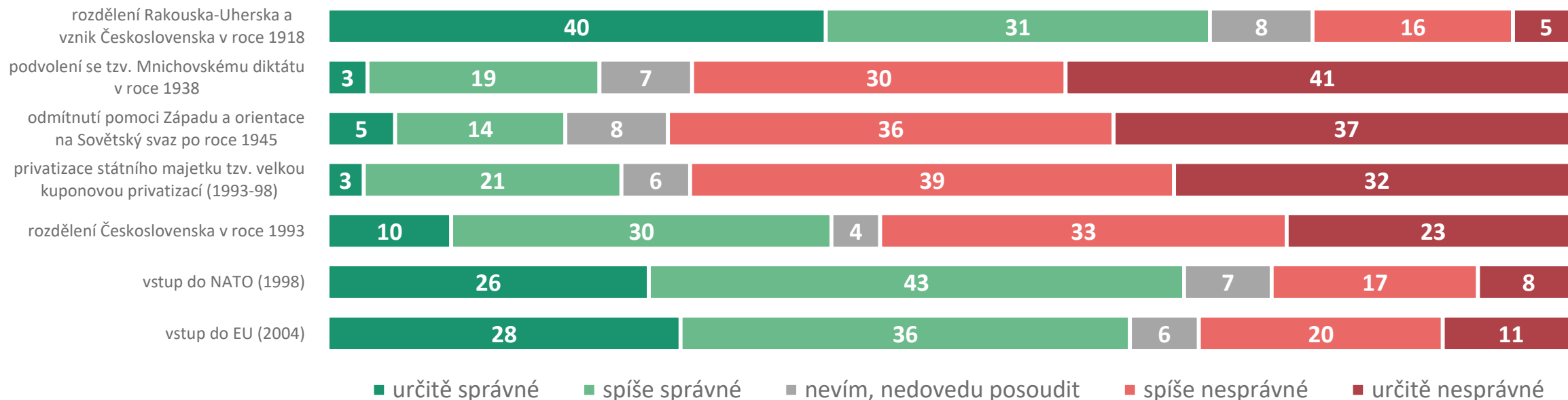

zlomová rozhodnutí historie ČSR a Česka

---

byla správná zlomová rozhodnutí z historie Československa a Česka

Mezi dotazovanými klíčovými rozhodnutími pozitivně vyniká vznik Československa (v součtu 71 % lidí hodnotí jako správné) a dále akty zapojení se Česka do západních struktur (69 % u vstupu do NATO a 64 % u vstupu do EU). Rozdělení Československa vnímají Češi převážně negativně (správné pro 40 % lidí) a ostatní rozhodnutí jsou vnímána jako rozhodně nesprávná (nepřesahují souhlas ani čtvrtiny respondentů). V pohledu na správnost rozdělení Rakouska-Uherska a vznik Československa panují největší rozdíly podél generační osy, kdy jej jako správné vidí 79 % nejstarších, ale jen 52 % nejmladších respondentů. Opačný, ale slabší trend existuje v názoru na správnost rozdělení Československa – za správný jej má 48 % nejmladších a 36 % nejstarších. Rozdíly v hodnocení zapojení se do západních organizací panují zejména podle vzdělání – vysokoškoláci berou jako správný vstup do NATO v 86 % případů a vstup do EU ze 77 %, lidé bez maturity obojí podporují jen z 59 % a 57 %. Z hlediska volební podpory se při hodnocení správnosti vstupu do NATO a EU vymykají voliči SPD (47 % a 18 % hodnotí vstupy jako správné) a voliči KSČM (47 % respektive 34 %).

Q01. Byla podle Vás tato rozhodnutí v historii Československa/Česka správná, či nikoli?

N v rozpětí 580 až 620, každý respondent hodnotil 4 náhodně vybraná rozhodnutí, CATI a CAPI výzkum, zobrazena % odpovědí

M E D I A N

MEDIAN je nezávislá soukromá společnost pro výzkum trhu, médií a veřejného mínění & vývoj analytického a marketingového software.

Společnost působí na trhu od roku 1993 a realizuje všechny typy kvalitativních i kvantitativních výzkumů trhu a veřejného mínění, včetně oficiálních mediálních měření a MML-TGI.

MEDIAN je členem odborných sdružení:

[SIMAR](#)

[ESOMAR](#)

[TGI Network](#)

American Marketing Association

kontakt

Daniel Prokop
608 333 902
daniel.prokop@median.cz

MEDIAN, s. r. o.
Národních hrdinů 73
190 12 Praha 9
www.median.cz
225 301 111